

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 23. novembra 1864. ~

Gospodarske stvari.**Kurja kolera.**

Kaj — kolera tudi pri kokoših? Da! Posebno na Francoskem je ta bolezen že pomorila kokoši sila veliko. Tako hudobna je. Ker pa je to že navadna nesreča, da se bolezní, naj so človeške ali živinske, širijo po svetu, morebiti ne bo dolgo trpelo, da zaide ta kurja kuga tudi v naše kraje. Treba tedaj, da jo poznamo, ako utegne priti.

Profesor Reynal jo v gospodarskem listu „Moniteur de l'agriculture“ popisuje tako-le: Bolezen je sila nagla; kokoši so klaverne; perute jim omahujejo, s životom se plazijo po zemlji; solnca iščejo in se tam rade vkup zbirajo, nič ne jedó, al žejne so hudó; driska jih žene; blato je belo, smrdí in je krvavopisano. Ako se jim kljun odpre, teče iz nosnic neka bela, čista tekočina; greben prihaja na koncu črnkast in jim po strani visi. V 8 urah pogine uboga žival, včasih trpi bolezen 1, 2 do 3 dni, da je je konec.

Le poleti v hudi vročini se prikaže, napada kokoši najraje 1 do 3 leta stare; najhuje razsaja ob hudem vremenu; kadar nastopi vreme hladnejše ali dež poneha. Dá se cepiti od kokoši do kokoši. Meso tako zbolele živali ni škodljivo ne človeku ne živini.

Bolezen je tako hudobna, da večidel ne pomaga nobeno zdravilo. Vendar so skušnje učile, da so marsikako kokoš otéli s tem, da so počedili kurnik, hlev ali dvorišče, kjer bivajo kokoši, — da so hlev večkrat odprli in ga sapi preprihati dali, — da so kokoši iz solnca preselili na osovno mesto, — da so dvorišče večkrat z vodo poškopili, — da so jim večkrat hladne vode piti dali, — da namesti žita so jim salate in namočenih otrobov pokladali, in če je mogoče bilo, da so kokoši na travnik spuščali.

S tem je obveljalo včasih, da so ustavili bolezen. Večina zbolelih pa vendar pocepa.

Gospodarske skušnje.

* Zdravilo zoper bolezen v gobcu in na parkljih. To je navadna resa (Heidekraut, erica vulgaris). Na vsacega pol funta rese naj se vzame bokal vode in se v kakem precej velikem kotlu toliko časa kuha, da se polovica vode pokuha. Od resje vode se dá bolnemu govedu zjutraj in zvečer po poliču, mlademu pa le po maselcu, ovcam pa le po kozarcu. Tudi taki živini, ki še ni bolna, ktero pa hočeš obvarovati bolezní, se more ta resja voda dajati pa nekoliko manj, na priliko govedom po maselcu, mlajšemu živinčetu tudi menj. Parklji se morajo pridno z mrzlo vodo, kateri se utegne tudi nekoliko astramontane, to je, hribovskih

primoškov ali rože sv. Antona pridjati. — Se vé, da pri hujši bolezní na parkljih je treba še noža, s katerim se odreže, kar se je rogá ločilo ali segnjilo.

* Koliko naj se žita seje? Se li dá na to vprašanje natanko odgovoriti? nas utegne ta ali ta poprašati. Dá se, dá, če tudi ne prav do pičice. Vsak gospodar potrebuje žita, klaje, drv; za to mora imeti kolikor toliko polja, travnikov, gozdov. To mora imeti; to naj pa tudi za svoje naslednike ohrani. Prava razmera je, ako ima polja, travnikov, gozdov v tej primeri, kakor je 3, 2 in 1. Od te razmere naj se ne dá nikakor odvrniti. Pri pridelovanji žita moramo po svojih mislih to-le reči, da se ga mora čez domačo potrebo sejati; kar se ga pridela čez potrebo, se prodá ali pa za naslednje leto prihrani, da, če drugo leto slabija letina nastopi, gospodarja glad in revščina ne pestí. Iz žita mora gospodar, posebno ondi, kjer nima družih dohodkov, davke, druge domače stroške in posle plačevati. Na neprevidljive nesreče, kakor na točo, ogenj, bolezen itd. mora tudi misliti. Pa ne samo za žito, ampak tudi za živinsko klajo in travniške pridelke mora gospodar posebno skrb imeti. Za les — prav bi bilo, da bi si ga sam zaredil! — bi mogel saj tak prostor imeti, da bi drv ne imel samo za navadno potrebo, da bi mu vendar ne bilo treba svojega gozda sekati v škodo. Tako naj bi vsak gospodar mislil, pa tako tudi ravnal.

* Kako skrite kokošje ali račje gnjezda najti. Kokošim ali racam, predno začno jajca nesti, se vriba enmalo kuhinske soli pred mrdo (Steiss). To jih podviza, da se nemudoma v gnjezdo podajo; gospodinja pa zdaj vidi, kje imajo gnjezdo, in v skitem gnjezdu se dostikrat po cele kope jajic najde. To je že stara skušnja; ker pa ni našim gospodinjam sploh znana, je vredna, da se dalje razglasi.

* Kako vinske sode čistiti? V sod, ki ga misliš dobro izprati, deni nekoliko funtov živega (neugašenega) apna in prilij dovelj vode, da se apno ugasi. Zdaj z veho sod dobro zamaši. Soparica ugašenega apna šine v doge in apno potegne v starih sodih vso kislino in vse gaze, v novih pa vès duh novega lesa na-se. Čez nekoliko časa vlij še vode v sod in ko si sod nekoliko časa sèm ter tje vrtil, in večkrat izplaknival, poplakni ga poslednjič z vinskim cvetom, in čist ti bo.

* Molža mladih krav. Krave po prvem teletu, da ti bojo dobre mlekarice, molzi, kar najdalje moreš. Po obilih skušnjah krave potem ravno o tem času molsti nehajo, o katerem so se o prvem teletenji nehale molsti. Zato krave po prvem teletu saj 8 mesecev in pol molzi, čeravno imajo malo mleka. Pri tem pa jih obilo krmi (futraj).

* Kako se panju, ki je ob mačico prišel, druga preskrbí? Prav dostikrat se primeri, da ma-